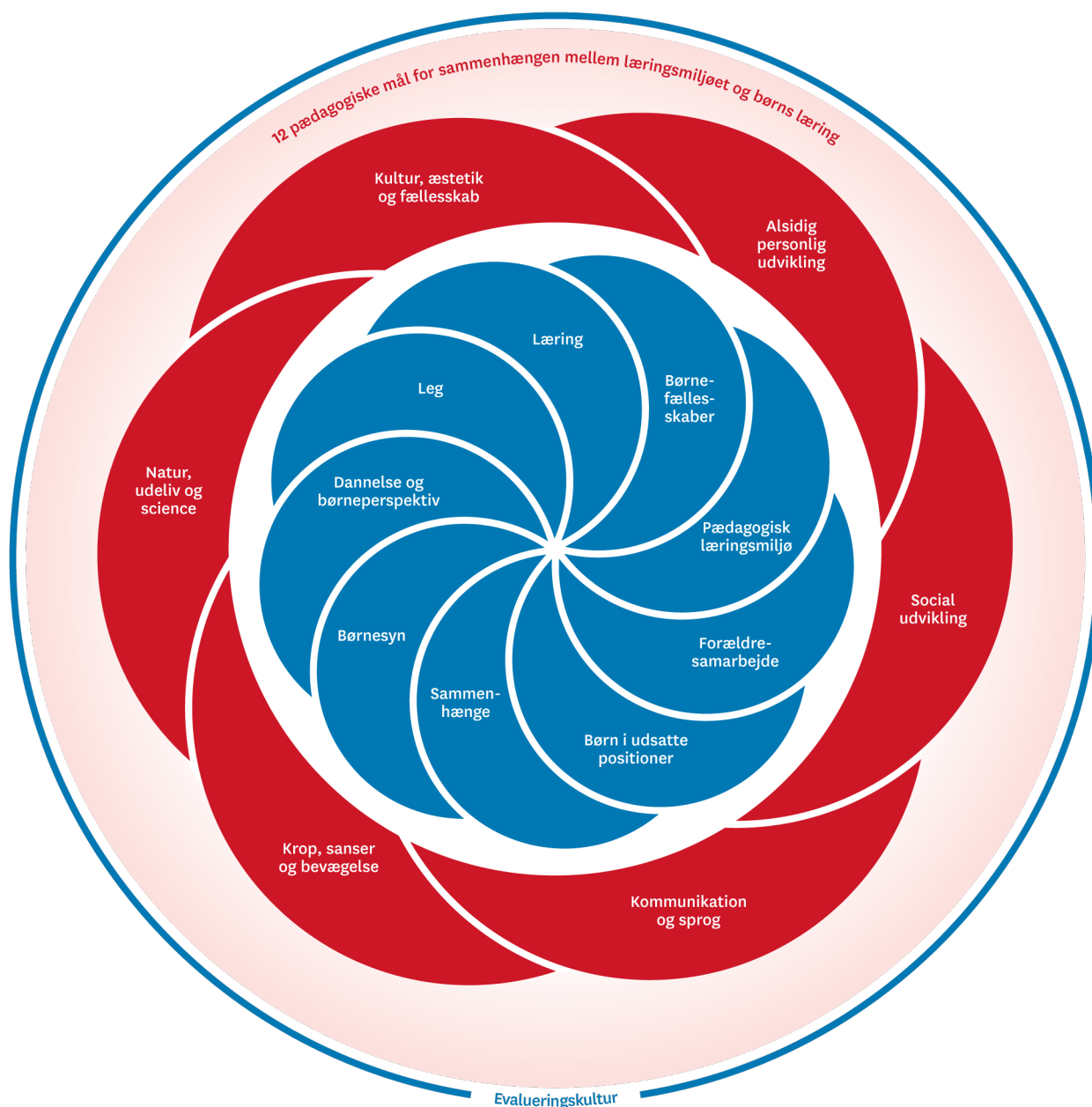

Pædagogisk læreplan for Holmens Sogns Udflytterbørnehave 2025

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Vi er en udflytterbørnehave. Vi har opsamling i Havnegade 53, 1058 København K. tlf.: 33111909.

Vores adresse i Lyngby er Rosenlundvej 27, 3540 Lyngby. Her træffes vi på tlf. 48187561.

Mail: post@holmensudflytter.dk

Hjemmeside: www.holmen-kk.aula.dk/

I opsamlingen åbner børnehaven kl. 7:15 og lukker kl. 17:00. Kl. 8:00 kører børnehalebussen til Lyngby, og vi er tilbage i Havnegade ca. kl. 16.

Børnehaven er normeret til 46 børn fra 3-6 år fordelt på to aldersintegrerede stuer med 23 børn på hver. Stuerne kalder vi Rød og Blå.

Pt. er vi ansat en leder, tre pædagoger, to medhjælpere, en altnuligmand og rengøringspersonale.

Holmens Sogns Udflytterbørnehave består af opsamlingen (i Havnegade) og selve børnehaven, som ligger på en stor grund ved Lyngby på samme grund som to andre udflytterbørnehaver. Børnehavens hus er et etplans murstenshus på ca. 254 m². Huset er indrettet, så der i hver ende er en stue med dertilhørende garderobe, toiletter, tumlerum, dukkekrog, kreativt -værksted m.m. Huset rummer mange forskellige zoner, der giver plads til forskellige lege og aktiviteter.

Vi har vores egen store grund på en tønde land, indrettet til leg og bevægelse, med sandkasser, gynger og cykelsti. Bakker, klatretræer, legehuse, vandpost og bålplads. Bålhytte med udekøkken og køkkenhave.

Børnehaven ligger op ad skov, mose, åer, marker og bondegård. Buresø og Bastrup sø, der er fine badesøer, ligger et par kilometer væk.

Børnehaven har eksisteret i 50 år, og den rummer en særlig kultur blandt forældregruppen opstået på et fundament af frivillighed. Børnehaven har en stærk tradition for forældreinddragelse, bl.a. igennem børnehavens Forældreråd, hvor en gruppe forældre vælges ind og tager initiativ til og arrangerer forældreovernatning, arbejdsdage, café-eftermiddage, forårsfest og sommerfest samt ikke mindst laver indsamling til årets koloni, hvor hele børnehaven tager afsted i 5 dages samvær og aktiviteter. Netop kolonien har stor betydning for både børnene, som vokser utroligt meget på de 5 dage uden deres forældre, og for de rige pædagogiske muligheder, som 5 dages intenst samvær giver grobund for.

Historie

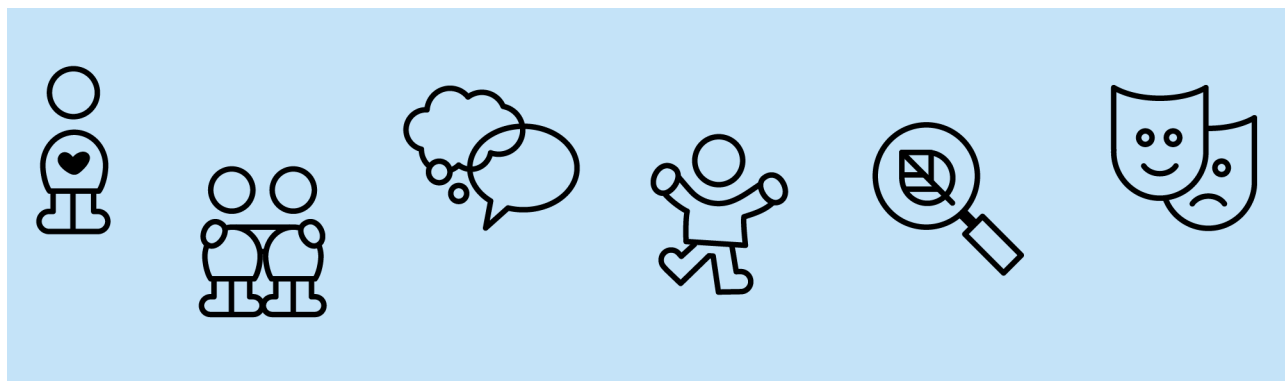
Holmens udflytterbørnehave blev oprettet i 1975 på initiativ af den daværende bestyrelse for Holmens Sogns Menighedsbørnehave. Som der stod skrevet i kirkebladet fra indvielsen: "Stenbroens børn har brug for lys og luft." Det var en tanke, som deltes af Clara Hauch, børnepædagog og ejer af godset Mørdrupgård, som ligger ved Buresø, ikke langt fra børnehaven. Hun havde besluttet at donere jord, som skulle komme københavnere til gode. Det er baggrunden for, at "Holmen" i dag ligger på Mørdrupgårds jord ved Krogenlund skov.

Bestyrelse

Børnehaven er en selvejende institution med en bestyrelse, der består af seks medlemmer, hvoraf de tre er forældrevalgte. Forældrene vælges på et forældremøde i foråret for en toårig periode. Formanden og en medarbejderrepræsentant er udpeget af menighedsrådet ved Holmens kirke og er selvsupplerende.

I vedtægterne for børnehaven §1 står, Formål: Institutionens formål er i samarbejde med børnenes hjem og på et kristent grundlag at udføre et børnearbejde, der giver børnene de bedst mulige udviklingsbetingelser.

Institutionen har driftsoverenskomst med Københavns kommune.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Barnet ses hos os som et menneske i sin egen ret, og vi møder altid børnene med et anerkendende perspektiv. I Holmens Sogns Udflytterbørnehave er der plads til børns forskellighed. Samtidig ser vi barnet som en del af et fællesskab. Barnet har ret til egne følelser og intentioner, men dets ageren ses, som skabt i relationer til andre.

Dannelse

Dannelse handler om at blive til som menneske i samspil med andre, og om at blive en del af vores samfund. Det sker, når man hører til i et forpligtende fællesskab. For at hvert barn kan høre til, må det inddrages, opleve at blive regnet med, og være med i arbejdsfællesskaber. Hos os har børnene ikke blot del i opgaver, som borddækning, oprydning og rengøring, men også med mange andre opgaver som at vande blomster, fodre fugle, save brænde, passe køkkenhave mm. Vi arbejder med, at børnene bliver selvstændige og selvhjulpne, og vi lægger også vægt på at hjælpe børnene til at hjælpe hinanden. Vi arbejder også med børnenes naturdannelse, for at styrke børnenes forhold til naturen.

Dannelse handler også om at blive set og at se sig selv i samspillet med andre. Vi bestræber os på at se barnet, dets hensigter og den kontekst, det er i. Vi stiller spørgsmål for at forstå det enkelte barns handlinger og intentioner og for at få indblik i det, der er i gang mellem børnene. Vi anerkender hvert barns oplevelse af en situation og deres følelser. Vi giver i samtalen børnene mulighed for at reflektere, f.eks. over, hvad det betyder, at nogen driller, og dermed mulighed for at få øje på sig selv i samspillet med andre. Vi arbejder tematisk med, hvordan man er en god kammerat, taler respektfuldt til hinanden og indgår i et fællesskab.

Vi vægter samtidig dannelse gennem møder med litteratur, musik, teater og traditioner. Herigennem gives børnene mulighed for at overskride egen verden.

Børneperspektiv

At barnet ses og inddrages, forudsætter fokus på børneperspektivet. Børnenes perspektiv er ofte her og nu. "Kan jeg lege med min bedste ven?" "Må jeg være med?" At se den intention, det behov, den aktivitet, som barnet har lige nu, og at respektere den, er *at have fokus* på børneperspektivet. Forholdet til tid vil ofte være forskelligt i børne- og voksenperspektiv. At anerkende, at tid for børn er mere rumlig end lineær, og

nænsomt hjælpe dem til at afslutte en aktivitet for at skifte til noget udefra bestemt, er *at respektere børnenes perspektiv*.

Vi ser også barnets perspektiv ift. deltagelse i fællesskaber og lege med andre. Hvis et barn sidder alene, skelner vi mellem det barn, der er udenfor fællesskabet og ønsker at være med, men som måske ikke selv kan finde ud af deltage, og det barn der aktivt vælger en position udenfor, hvor det observerer de andre børn (*legitim perifer deltagelse*, Lave & Wenger). Det er helt legitimt for et barn - især hvis det er nyt i fællesskabet - at vælge en observerende position, hvor det også kan aflæse legekompetencer. Pædagogisk vurderer vi, om og hvornår der er behov for at facilitere inddragelse i legen, for et barn skal ikke sidde i lang tid i den samme position.

Nogle gange har børn også brug for at tage en pause fra fællesskabet, og her anerkender vi barnets ret til ikke hele tiden at være på. Vi vurderer, om barnet gør det af underskud eller overskud, om barnet f.eks. er træt eller lige har været i en konflikt, og hvordan det bedst hjælpes videre – om det har brug for en pause eller har brug for at indgå i en ny aktivitet eller leg.

Vi inddrager børnenes perspektiv både i hverdagens aktiviteter og i forhold til den løbende justering og kvalificering af vores pædagogiske praksis. Vi mener, det er vigtigt, at børnenes egne perspektiver er med i de beslutninger, der træffes i børnehaven, store som små. Derfor indgår børnenes perspektiv også i vores evaluering af den pædagogiske praksis.

Leg

Børns leg har værdi i sig selv, og alle børn har ret til – og har brug for – at lege. Derfor skal vi pædagogisk sørge for, at hvert barn i vores børnegruppe har rammerne til at kunne lege. Nogle børn har brug for frihed og færre rammer til at udfolde deres kreativitet, mens andre har brug for mere tydelige rammer og måske mere hjælp til at igangsætte en leg. Derfor har vi indrettet mange forskellige typer legerum, som kan bruges forskelligt, og vi ser det enkelte barns legekompetencer og behov for hjælp.

Læring

Vi arbejder overordnet ud fra læreplanstemaerne i hverdagen igennem hele året, og i et årshjul sætter vi fokus på de enkelte temaer hver måned, ofte med udgangspunkt i årstiden. Vi arbejder f.eks. med sprog og kommunikation i januar måned, hvor vi taler om venskaber og arbejder med venskabsgrupper for alle børn. Et andet eksempel er maj måned, hvor vi etablerer køkkenhave og arbejder med science og sanselighed i skoven og planternes tilblivelse. Hver fredag laver vi bål, hvor vi har fokus på at lave mad over ild, og f.eks. snakker om hvad der er sundt for kroppen. Børnene er med i hele processen, hvor der bliver snittet grøntsager og bagt brød.

Børnefællesskaber

For de tre til seks årige er venskaber og lege med andre børn mindst lige så vigtige, som tætte relationer til omsorgsfulde voksne. Vi beskytter og støtter børnenes selvetablerede fællesskaber. Vi initierer samtidig aktiviteter, hvor børn kan få øje på andre børn, deres ideer og kompetencer, og dermed mulighed for at lege med flere forskellige.

Hver dag er der morgensamling, og her møder vi hinanden og ser alle gennem sang, leg og samtale. På ture oplever gruppen, hvordan alle kan noget forskelligt, interesserer sig for noget og har brug for hinanden.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi arbejder struktureret og tematisk med læringsmiljøet, både ud fra et årshjul og fast et ugeskema, og i forhold til de aldersopdelte grupper: ”soverne”, ”hvilerne” og ”mellem’erne” (de ældste børn). Der lægges en plan for hver dag i bussen på vej op til børnehaven – her bliver børnene forberedt på dagens indhold og muligheder. Vi organiserer medarbejdergruppen således, at der tages hensyn til de forskellige børnegrupperes behov, og så dagens indhold passer ind i de overordnede temaer og det pædagogiske fokus.

Det pædagogiske læringsmiljø i hverdagen

Når vi ankommer til børnehaven, støttes børnene i overgangen i garderoben efter behov i at få deres ting på plads og blive klar til morgensamling. Det er et rum, hvor børnene er tæt sammen og skal respektere egne og andres grænser og behov, hjælpe hinanden og bede om hjælp, samtidig med at sociale relationer plejes. To voksne anerkender, hjælper og støtter.

Til morgensamling ser, hører og mærker vi hinanden i sang og bevægelse, f.eks. med en aktivitet, vi kalder På pletten, hvor et barn, der har noget at fortælle eller vise, står på en rytmikplade midt i rundkredsen, og alle andre lytter og stiller interesserede spørgsmål.

Efter morgensamling går alle børn og to voksne ud på legepladsen for at mærke dagen. Børnene leger i selvvalgte grupper på de mange forskellige steder på legepladsen og grunden bagved. Børn, som ikke deltager i leg med andre, mødes af den voksne, som spejler barnet og spørger ind til den aktivitet barnet har alene, og evt. hjælper barnet til leg med andre. Fra legen på legepladsen ledes børnene ud i de planlagte aktiviteter for dagen.

Hver dag er der en tur. Det kan være for en på forhånd valgt gruppe, hvor den voksne har valgt mål for turen. Det kan også være på initiativ af et eller flere børn, som har et ønske om at komme til f.eks. bonde- gården. En dag om ugen kan børnene være med til velvære, som handler om sanseoplevelser og gensidig massage.

To dage om ugen er værkstedet åbent enten inde eller ude med muligheder for at male, arbejde med ler eller anden skabende aktivitet. Vi respekterer børnenes ret til egne ideer og anerkender deres kreativitet. Vi intervenserer gennem valg af materialer og udviklende benspænd.

Hver uge har vi en gruppedag, hvor de aldersopdelte grupper, ”soverne”, ”hvilerne” og ”mellem’erne” deltager i hver deres alderstilpassede aktiviteter.

Ud over værkstedsaktivitet er der også ugentligt en lille gruppe, der går i køkkenet og kreerer boller eller lignende til det fælles frugtmåltid om eftermiddagen. Få børn i køkkenet med en klart afgrænset aktivitet er et rum for udforskning og samtale.

I bålhytten bygger og tænder vi et bål. Det giver opgaver til involvering på forskellig måde alt efter interesse og udviklingsniveau. Bålet kan så bruges til tilberedning af noget spiseligt og/eller til eksperimenter, f.eks.

med "hvad kan brænde?". Samværet omkring bålet skaber også rum for samtale, fælles digtning af rim, remser, sange og fortællinger.

Madam Skrald er et værksted ude i skurvognen, hvor man kan frembringe fantasifulde kreationer af "værdiløst" materiale. Det er et innovationsværksted, hvor der ikke er nogen foruddefinerede løsninger.

Midt på dagen engageres 2-3 børn fra hver stue i borddækning. De øvrige børn slutter legen af, vasker hænder og går ind i "hopperen", hvor de sætter sig og kigger i bøger sammen. En voksen kommer ind til dem og læser fælles med dem, der har lyst.

Når frokosten er klar, kommer de børn, der har dækket bord, og siger, værsgo at pakke bøgerne sammen, og alle går ind til frokost. De voksne tager ansvar for, at spisningen foregår i et roligt miljø med plads til at nyde maden, samtale om dagen og evt. høre et kort kapitel i en bog. Efter frokost rydder børnene op efter sig selv og et par af de ældste hjælper med at gøre helt færdigt.

De yngste hjælpes ud på toilettet og ned at sove. Her er fokus på selvhjulpenhed og at mærke egne behov. De puttes med historie og sang. "Hvilerne" leger lidt efter frokost og går så på toilettet og ind for at hvile på en madras. De får historie og bliver guidet til at hvile kroppen. Mellem'erne er i samme tidsrum sammen med en voksen og leger regelleg eller har anden alderssvarende aktivitet. Efter denne tid i grupperne følger "stilletid", hvor de vågne børn har valgt en aktivitet eller et sted at lege, og hvor de voksne holder et kort koordinerings- og refleksionsmøde og holder pause.

Så er det tid for oprydning og frugt. En tid, hvor børnene med den støtte, de har brug for, afslutter deres leg/aktivitet på en god måde og rydder op. Frugt spiser vi i grupperne. Dvs. sammen med jævnaldrende. De voksne sørger for, at det er en rolig stund med plads til fælles samtale om dagen, der er gået, eller andet, der optager børnegruppen.

Vi slutter dagen af i garderoben ved at hjælpe hinanden med at få pakket det, hver skal have med hjem, sætte drikkekrusene ud i køkkenet og komme roligt op i bussen. Garderoben er, som pædagogisk læringsrum, vigtigt at arbejde fokuseret med. Et rum, hvor børnene bl.a. kan lære at se andres behov for hjælp, og hvor store kan hjælpe mindre børn med sko, tøj og taske.

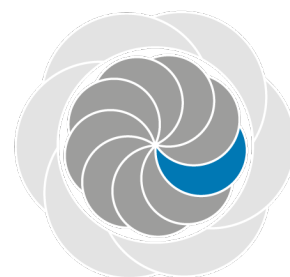
Bussen er også et væsentligt læringsrum. Her sidder børnene sammen to og to. Vi har valgt, at de ikke har faste pladser eller faste makker, fordi vi mener, at der er væsentlig læring i at opleve at kunne vælge sidekammerat, at den anden kan have valgt en anden, at man kan komme til at sidde med en, man ikke aktivt har valgt at sidde med, og at det, evt. med støttende indsats fra en voksen, viser sig at være godt.

Børnene sidder og snakker og leger. En del af turen hører vi historier og synger sange. Vi voksne interagerer med børnene efter, hvor der er brug for støtte, efter hvor vi ønsker en samtale om noget bestemt med børnene (det kan være om en konflikt eller andet, der har været i løbet af dagen), og efter hvor vi kan arbejde med børnenes sprog i samtale.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Når et nyt barn skal begynde, kontakter vi forældrene og opfordrer dem til at komme på besøg inden første dag. Vi aftaler indkøring og forventningsafstemmer. Vi har stort fokus på at sikre, at de nye børnehavebørn får en god overgang fra vuggestue til vores børnehave. Under indkøring, hvor forældrene er med hele dagen i børnehaven, har vi samtaler med forældrene om deres barn, børnehaven og hvad de oplever. Efter ca. tre måneder har vi en opfølgningssamtale med de nye forældre inde i opsamlingen. I vores pædagogiske organisering og struktur sikrer vi, at de nye børnehavebørn får de rette ressourcer i deres første tid i institutionen.

En gang om året holder vi udviklings- og trivselssamtale. Ved behov for en snak, om stort eller småt, er det altid en mulighed for forældrene at gå med ned i opsamlingen om eftermiddagen, hvor der er tid til at snakke. Hvis der er brug for mere tid, kan vi aftale en decideret samtale.

Udover de individuelle samtaler har vi hvert år to almindelige forældremøder forår og efterår, et forældremøde for nye forældre efter sommerferien og et koloni-forældremøde ca. tre uger før kolonien. Til forældremøderne har vi forskellige temaer og oplæg på programmet. Vi fortæller forældrene om hverdagen, og hvad vi er optaget af med børnene samt inddrager opmærksomhedspunkter som konflikter, sprogbrug, selvhjulpenhed og lignende, hvor vi giver forældrene input til, hvordan de kan støtte op i hjemmet.

Fire gange om året afholder vi i samarbejde med forældrerådet café i opsamlingen. Derudover har vi forældreovernatning oppe i børnehaven og en juleudflugt. Vi finder det vigtigt at have disse arrangementer med forældrene, også fordi de ikke har deres daglige gang i børnehaven. Arrangementerne danner og styrker relationer blandt både forældre og børn.

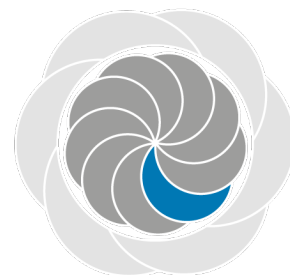
Endelig har vi ofte en forælder med en dag i børnehaven. Altid efter aftale med os og kun en forælder ad gangen. Det skal være med udgangspunkt i både det enkelte barn og børnegruppen.

Børnehavens bestyrelse består af 6 medlemmer: en formand, en repræsentant fra Holmens Kirke, en medarbejderrepræsentant samt tre forældre, der bliver valgt på generalforsamling. Bestyrelsen er med til at kvalificere børnehavens pædagogiske arbejde, herunder arbejdet ud fra den pædagogiske læreplan og videreudvikling af pædagogikken samt opkvalificering af børnehavens medarbejdere. Dermed er forældrerepræsentanterne også med til at bidrage til børnenes læring i børnehaven.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I børnehaven arbejder vi struktureret med involvering og med at sikre de børn, der er i udsatte positioner, og som har brug for ekstra hjælp til at indgå i positive fællesskaber. Hvis der er børn, som har brug for mere faste rammer og finder tryghed i dette, så etablerer vi disse rammer for børnene. Vi inddrager forældrene og arbejder med forståelse af barnets situation og en god dialog for at sikre, at alle omsorgspersoner omkring det enkelte barn arbejder i samme retning. Efter behov arbejder vi sammen med PPR.

I medarbejdergruppen organiserer vi os således, at der altid er mindst én medarbejder, som ikke er på en planlagt aktivitet, men som er fri til at gribe de børn, der ikke indgår i et fællesskab eller en leg. Det er denne medarbejders rolle at tilbyde legemuligheder hos de andre legegrupper eller måske facilitere en ny gruppe, som samler flere børn, der ikke er kommet ind i et positivt og meningsfuldt fællesskab fra starten.

Vi sikrer altid et overblik over de relationer og fællesskaber, der er etableret, og vi sikrer, at der ikke er børn, som står udenfor et fællesskab.

Rammer og tryghed gennem dagen

Lige fra morgenstunden skaber vi tryghed ved, at vi i bussen forbereder børnene på dagen, og hvad der skal ske. Det betyder, at alle børn, også dem i udsatte positioner, kommer ind i børnehaven med en retning og en tryghed i at vide, hvem de er sammen med om hvad. Dét, og fordi vi har fokus på at være tydelige og støttende i overgangene fra bussen til garderoben og derefter til morgensamling, oplever vi, gør at alle børn har en deltagende rolle fra begyndelsen af dagen og dermed et godt fundament for at være med i fællesskaber om aktiviteter. Vi arbejder med at være meget tydelige overfor både børn og voksne, hvilke voksne, der er sammen med hvilke børn.

Vi arbejder ud fra faste ugeskemaer med temabaserede og skemalagte aktiviteter for hver ugedag. Det betyder, at både ugen og dagen er genkendelig og tryk for alle børn, og det giver ekstra tryghed for de børn, som har særligt behov for mere faste rammer.

Legepladsen som et trygt læringsrum

Når vi er på legepladsen, har vi voksne fokus på at lægge mærke til børn, der leger eller går alene, og at spejle dem, spørge ind og evt. hjælpe dem med ind i et børnefællesskab eller en leg, hvis der er behov for det. Vi bruger og arbejder med, at legepladsen skal være et trygt rum, hvor børn, der er udfordret i relationer, med støtte kan arbejde med sine kompetencer til at aflæse, hvad de andre leger, og til at byde ind i leg.

Aktiviteter og små grupper

I dagens aktiviteter, som i nogen grad er tilvalgsmuligheder for børnene, har vi opmærksomhed på de børn, der kan have særlig gavn af at deltage i bestemte aktiviteter. Vi har en særlig opmærksomhed på, hvordan sammensætningen af f.eks. en lille gruppe kan støtte børns deltagelse og relationsdannelse, fremfor en større gruppe. Mål for og indhold i en tur, eller anden aktivitet med en mindre gruppe, tager således ofte udgangspunkt i en interesse hos dét barn, vi har særlig opmærksomhed på. Og så er det en pædagogisk opgave at engagere andre børn i denne interesse og skabe en positiv opmærksomhed omkring det pågældende barn.

I arbejdet med børn i udsatte positioner gør vi også brug af SMTTE-modellen for at sikre en helhedsorienteret indsats og for løbende at evaluere på den.

Naturens fantastiske muligheder

Børnehaven ligger i et fantastisk naturområde med mange forskellige naturrum, som vi ofte benytter os af til ture og aktiviteter. Vi benytter aktivt naturen i arbejdet med børn i udsatte positioner, da den rummer mange pædagogiske muligheder. Vi oplever, at der er færre konflikter, når vi bevæger os ud i naturen med børnene, og naturen giver mulighed for nye fællesskaber, hvor man kan være aktive sammen om det fælles tredje, uden at have veludviklede legekompetencer. Vi stimulerer børnenes nysgerrighed og sammen studerer vi f.eks. insekter og dyr eller udforsker et væltet træ eller den store skrænt for at bruge disse som pædagogisk indfaldsvinkel til at stille spørgsmål.

Naturen får pulsen til at falde hos os alle, store som små, og det giver både ro og fokus til fordybelse. Samtidigt er der også plads til at lave aktiviteter der styrker motorik og kropslige bevægelser. Vi bruger shelter, bål, ture i skoven, til Buresø, på markerne og det nærliggende gods, og vi arbejder med at give børnene mestringsoplevelser. Det er vigtige, positive oplevelser for børn i udsatte positioner, og det giver også muligheder for at understøtte nye (positive) fortællinger om det enkelte barn - for både barnet selv og de øvrige børn i gruppen.

I vores arbejde med inddragelse af naturen til børn i udsatte positioner, læner vi os op ad meget af den forskning, der er lavet de senere år omkring det pædagogiske arbejde med børn i naturen, heriblandt Ejbye-Ernst, Poul Hjulmann Seidler, Vibe Sørensen: [Inddragelse af naturen i arbejdet med børn og unge i udsatte positioner](#) (2018) og Ejbye-Ernst m.fl.: [Betydningen af dagtilbudsarbejde med børn i naturen](#) (2019).

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

En dag om ugen arbejder vi med børnene aldersopdelt hele dagen. Her er de ældste (”mellem’erne”) engageret i et forløb, der er rettet mod overgangen til skolen, og som skal gøre dem skoleparate. De ældste børn er delt i to grupper, hvor de skiftevist er på tur hele dagen og skiftevist deltager i en aktivitet, vi kalder ”frikvarter”. Det er et navn, som en børnegruppe for mange år siden gav det, og som alle senere børnegrupper har ønsket at beholde.

Frikvarter

I frikvarter vil vi gerne opnå, at alle børn føler sig set og hørt, er en del af fællesskabet, bliver lyttet til når de snakker og tør snakke i fællesskabet. Frikvarteret starter med, at vi ringer med en klokke, og så kommer børnegruppen styrtende. Her arbejder vi med, at børnene begynder at skrive deres eget navn og være nysgerrige på bogstaver, at holde på en blyant og øve sig i at tegne. Vi øver at vente på tur og at børnene er nysgerrige og hjælper hinanden når der er nogle der er kede af det. At de leger med hinanden og har plads til alle i deres lege. Vi arbejder også med at børnene bliver bevidste om hvem de selv er, både navn, grænser, følelser osv.

Frikvarteret bidrager til at fremme alle børns sociale position, da de er en del af et fællesskab, og vi har fokus på hvordan vi hjælper hinanden, har fælles lege og fælles oplevelser.

Gruppetur for de ældste (mellem’erne)

Hver anden onsdag er den ene halvdel af de ældste børn på tur hele dagen. Vi har valgt et forløb, hvor vi går til shelterpladsen i Uggeløse skov hver gang.

Målet med turene er at give gruppen oplevelser og opgaver, der kan styrke samarbejde, robusthed og opmærksomhed på egne og andres styrker og svagheder.

Den afgrænsede gruppe og dét, at vi tager samme sted hen hver gang, samt dét at vi er ude i skoven, giver basis for at alles interesser og kompetencer kan blive set og anerkendt. Rammerne er der for at give plads til alle og hjælpe hinanden.

Vi introducerer konceptet ’lejr i skoven’ og arbejder med forberedelser og opgavefordeling. Vi arbejder med ansvar og fællesskab i opgaveløsning. Vi udforsker muligheder i området og leger i naturen. Vi skaber opmærksomhed på egne og andres behov, og på hvordan vi kan tilgodese dem.

På gruppeturene oplever vi, at børnene giver udtryk for genkendelse og ejerskab i forhold til turen, og at de tager opgaver på sig, hjælper hinanden og udforsker naturen. De finder sammen om oplevelser og opgaver, og vi ser at venskaber udvikler sig, og at børnene inddrager hinanden i deres fællesskab.

Ud over gruppeforløbene i børnehaven har vi en dag med skolebesøg i foråret, hvor børnene ser og mærker, hvordan det er at gå i skole.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi har et fint forgrenet samarbejde med lokalsamfundet, som gør at børnene i løbet af den tid, de går i børnehaven, kommer til at kende mennesker og steder, med al den indsigt i forskellig levevis det giver.

Vi har en stående invitation til at besøge den nærliggende bondegård, hvor Niels og Rie gerne fortæller og svarer på spørgsmål, når vi møder dem. Vi besøger naboen, en sød dame, der hedder Karin, i det nedlagte gartneri og får rundvisning og gran mm. med hjem til børnehaven til jul.

Vi har stor glæde af at benytte spejderhyttens område, tæt på børnehaven, og vi henter hestemøg til køkkenhaven inde på nabogården.

Vi går til Småsøerne, Bastrup ruin, Salamandersøen, shelterpladsen og Buresø, og på turene møder vi andre brugere af området. Der er megen læring i at omgås andre mennesker, som bruger de samme steder. Det er hundeluftere, ryttere og badende, og også politiet, som træner hunde i skoven. Det er altid en stor oplevelse.

Inde i København har vi samarbejde med Holmens kirke. Julegudstjeneste er en fast tradition. Desuden bliver børn og forældre inviteret til familiegudstjenester, og vi kan holde arrangementer i kirkens lokaler.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det fysiske og æstetiske børnemiljø

Det gennemgående er mange legeområder, hvor mindre grupper kan lege forskelligartede lege og aktiviteter, både ude og inde. Hvert legeområde har sit eget tema med multifunktionelle materialer og legeredskaber, hvor der er åbne muligheder for, hvad der kan leges i området (*open-ended læring*). F.eks. er 'dukkekrogen' en mulighed for at lege køkken, men der er også tørklæder og andre legeredskaber, så man kan lege andre lege. I 'hopperen' er der klodser og konstruktionslegetøj, tæpper, puder, biler, og samtidigt er der også bare en åben plads, hvor man lege frit. På vores store legeplads er der to sandkasser, klatretræer, cykelstier, buskader, shelter m.m. På den måde inviteres der til mange forskellige typer af lege. Legeområderne er indrettet så stort set alle materialer og legetøj er tilgængeligt for børnene. Det lægger op til udforskning af børnenes egen nysgerrighed og fantasi, og det styrker og stimulerer udviklingen af deres kreativitet.

Uforstyrret leg

Fordelingen af de indendørs legerum er indrettet således, at der er flere steder, hvor man kan lege uforstyrret i små grupper. Uforstyrret leg gør, at børnene får en oplevelse af, at ingen ved, hvor de er - det udvikler mange kompetencer til at klare egne konflikter og er dannende for barnet. Selvom børnene selv har oplevelsen af, at ingen ved hvor de er, vil der altid være pædagogisk opmærksomhed på, hvem der er hvor. Dét kræver pædagogisk overblik over børnegruppen samt opmærksomhed på, når der ankommer nye børn til et legerum. Det er en af vores pædagogiske værdier, at vi værner om lege og faciliterer at de kan leges uforstyrrede. Samtidigt sørger vi for, at der altid er en voksen synlig, hvis man har brug for hjælp.

Naturen som læringsmiljø

Som udflytterbørnehave med let adgang til naturen, inddrager vi ofte de mange forskellige naturrum som pædagogiske læringsmiljøer, både i store og små børnegrupper. Vi tager næsten dagligt på ture og benytter mange af de – for børnene – velkendte lokationer i nærheden som 'krokodillegraven', 'skrænten', 'klatretræet', 'spejderhytten' og Buresø til at stimulere nysgerrigheden, arbejde med krop og bevægelse, mestringsoplevelser, naturdannelse m.m.

Det psykiske børnemiljø

For at kunne arbejde med det psykiske børnemiljø og med at danne og vedligeholde relationer arbejder vi som et helt hus på tværs af de to stuer, så der er åbne muligheder for at danne grupper med alle børnene, hvor der kan opstå mange forskelligartede fællesskaber. Her arbejder vi med at skabe gode, positive relationer og med, hvordan man er en god børnehavekammerat med alle og skal respektere hinanden og hinandens grænser, også selvom man ikke er bedste venner.

Et eksempel er, at vi benytter den daglige bustur som et pædagogisk læringsmiljø, hvor vi ikke har faste pladser. Vi bruger ikke faste pladser for at kunne arbejde med at nye danne relationer, og så børnene kan

møde hinanden åbent. Vi har samtidigt pædagogisk opmærksomhed på, hvilke børn der trives med at kunne sætte sig forskellige steder i bussen, og hvilke børn der - i perioder eller mere generelt - har brug for trygheden i at have en fast plads i bussen. De børn, der har brug for mere tryghed og rammer har uofficielt en fast plads, så de mødes i deres behov. At de uofficielt har en plads betyder, at det ikke bliver sagt højt overfor de andre børn.

Vi arbejder også med det enkelte barns udvikling af selvet og selvværd. Det gør vi f.eks. igennem *egenmærker*, dvs. steder hvor hvert barn har sine egne ting, på en plads som er tydeligt markeret som deres. Hvert barn har et mærke på deres garderobe (f.eks. en bil, en blomst, en bamse osv.). Det udvikler selvet og en følelse af selvværd at have sin plads i blandt alle de andre samtidigt med, at det udvikler følelsen af at være et individ med rettigheder, der indgår i et større fællesskab.

De seks læreplanstemaer

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling i Holmens Sogns Udflytterbørnehave

Vi mener, at børn i vores børnehave skal have mulighed for at udvikle sig som hele mennesker – både følelsesmæssigt, socialt og personligt. Det betyder, at børn skal lære at forstå både sig selv og andre, lære at blive trygge ved sig selv, lære at kunne mærke deres egne følelser samt udvikle selvtillid.

Det handler også om, at børn skal få lyst til at lære nye ting, kunne tage initiativ, være nysgerrige og kunne klare små udfordringer i hverdagen. De skal føle sig set og anerkendt, og de voksne skal støtte dem i at blive dem, de er.

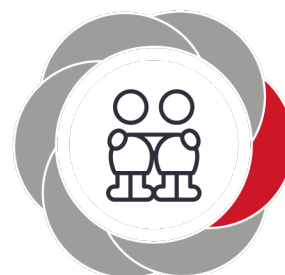
Et eksempel i praksis er f.eks. når et barn prøver at tage sko på selv. Den voksne støtter barnet ved at sige: *"Du klarer det rigtig godt – vil du have lidt hjælp med den sidste rem?"* På den måde støtter den voksne barnets selvtillid og selvstændighed, uden at overtage opgaven.

Et andet eksempel kan være, at et barn bliver ked af det, fordi det ikke får lov at lege med et bestemt legetøj. Den voksne hjælper barnet med at sætte ord på følelsen: *"Du blev ked af det, fordi du gerne ville lege med den – det forstår jeg godt."* Det hjælper barnet med at forstå sine egne følelser og reagere på dem.

Pædagogisk praksis:

- Vi giver børnene tid og mulighed for selv at tage tøj på, og vi guider med små ord og opmuntring, når de har brug for hjælp
- Vi støtter børnene i at sætte ord på deres følelser, f.eks. i den daglige dialog, hvor vi har fokus på at børn fortæller om deres oplevelser
- Vi anerkender barnets indsats og ikke kun resultatet (f.eks. "Du prøvede selv!" i stedet for "Dygtig, du klarede det")

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling i Holmens Sogns Udflytterbørnehave

For at få kendskab til, hvor børnene hver især er i deres socialiseringsproces, er vi observerende og nogle gange aktivt deltagende i børns leg.

Vi lærer børnene at dele og lytte igennem voksendeltagelse og voksen-styret leg. Det er bl.a. igennem morgensamling, hvor flere elementer kommer i spil. Det kan være massage for at børnene kommer tæt på hinanden og har nærkontakt på en god måde. Det kan også være fælles regellege som hjælper til at navigere i fælles aktiviteter, såsom spil.

Med børnene øver vi at vente, dele og give videre, når vi leger konstruktionslege. Vi øver at give og tage, når vi leger butik. Vi venter på tur, når vi skal gå op i bussen og står foran håndvasken. Børnene øver sig i at dele ud til fødselsdage, og får en fælles historie som vi griner af.

Børnene er med til at tolke ansigtsudtryk og udvikle empati igennem symboler eller andre børns vrede, frygt, glæde eller sorg gennem samtaler med os. Vi udviser empati og trøster voksen/barn og barn/barn.

Gode venner er et begreb i dagligdagen til at bekræfte børnenes relationer og vi danner ofte bevidst små grupper, så de nære relationer kan komme i spil.

Vi opfordrer også børnene til at hjælpe hinanden, f.eks. i garderoben. Hvis der er et barn, der falder eller har brug for hjælp, så henter de andre børn en voksen.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog i Holmens Sogns Udflytterbørnehave

Vi arbejder med sprog og kommunikation i tætte relationer til børnene igennem hele dagen. Vi afpasser kommunikationen efter barnets udvikling og nærmeste udviklingszone.

Et eksempel er, at børnene i bussen sidder sammen efter egne ønsker og ud fra forskellige pædagogiske overvejelser. Det er her en overvejelse, hvor de bliver stimuleret sprogligt og kommunikativt. For at blive det, skal de først og fremmest have noget at snakke med hinanden om, og de skal være jævnbyrdige på et niveau, så kommunikationen kan fungere. Vi voksne sidder også sammen med børnene og kan facilitere samtalen.

Dagen igennem sætter vi ord på det, vi skal nu og det, vi gør bagefter. Vi snakker om oplevelser, de har haft udenfor børnehaven. Vi læser bøger, synger sange, fortæller hinanden historier og snakker om alt det, der undrer og forundrer os i verden omkring os. Børnene tegner, og vi opfordrer dem til at fortælle om det tegnede. Hvis barnet ønsker det, skriver vi på tegningen. Nogle gange ”legeskriver” børnene selv historier, som de læser for os andre.

I forhandlinger om lege og i konflikter er vi opmærksomme på at give alle mulighed for at fortælle, hvad de selv oplevede, der skete, og mulighed for at høre hvad de andre oplevede og ønsker, at der skal ske nu.

Vi er opmærksomme på, at alt er kommunikation. Måden vi nærmer os hinanden, måden vi er til stede i samtalen og måden, vi bruger stemmen. Ja, vores kropssprog i det hele taget.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse i Holmens Sogns Udflytterbørnehave

I Holmens Sogns Udflytterbørnehave har vi fokus på krop, sanser og bevægelse. Vores beliggenhed ved skoven og faciliteterne dertil, er velegnede til at stimulere nysgerrighed, kreativitet og fysisk aktivitet, så børnene kan udfolde sig i deres omgivelser på en tryk og sjov måde.

Gennem lege og fysiske aktiviteter arbejder vi med at styrke børnenes selvsikkerhed og selvstændighed, mens de lærer at beherske regler i fællesskabet. Bevægelser som hop, løb og balanceaktiviteter hjælper børnene med at styrke kroppen og udvikle motorikken. Finmotoriske øvelser, som at klippe, tegne og bygge, understøtter barnets udvikling og finjustering af sanserne.

Vi inddrager årstidernes skift, hvor børnene oplever naturens forandringer i forbindelse med f.eks. skovture, cykelture og pasning af køkkenhave, hvor børnene lærer om frugter og grøntsager. Dette er blot få eksempler på nogle af vores aktiviteter, der giver rig mulighed for frisk luft med plads til læring om kroppen og sundhed. Hver eftermiddag tilbydes børnene frisk frugt og grønt, som en del af vores daglige rutine.

Fællesskab og samarbejde er centrale elementer i vores fysiske aktiviteter, hvor børnene lærer at respektere hinanden og dele oplevelser. Vores mål er at skabe en tryk ramme, hvor børnene kan vokse i selvtillid og glæde ved at lære gennem kroppen og sanserne.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science i Holmens Sogns Udflytterbørnehave

Vores børnehave ligger i et fantastisk naturområde, Naturpark Mølleåen. Pædagogisk følger vi børnene med deres sanser og nysgerrighed. Vi kommer f.eks. og ser billen, der kravler på græsset og følger den sammen med børnene. Nogle gange ved børnene, hvad det er for en slags bille, men hvad mon den kan lide at spise? Det undersøger vi ved at lægge forskellige ting foran den og se, om den vil spise det. Hvis børnenes interesse er til det, finder vi naturbøger frem og læser om biller.

Vi oplever vejr-fænomener på nært hold. Mærker forskel på varm sommerregn og kold efterårsregn, ser skyerne og mærker vinden. Hver dag, uanset vejret, er vi ude. Så kommer der måske en tordenbyge rullende, og vi søger ind i læ, hvor vi kan iagttage bag ruden. Her kan vi evt. fortælle om tordenguden, Thor, og svare på spørgsmålene om, hvad der rigtigt sker. Igen har vi bøger at kigge i, som forklarer fænomenet, og måske leder det til eksperimenter med strøm.

Vi laver ture med forskellige undersøgende formål. Ud og finde de allerførste anemoner, som gemmer sig under de visne blade, spor efter dyr, insekter under barken eller planter, vi kan spise. Er vi på tur, trumfer det altid enhver plan, hvis vi finder en død mus eller lignende. Når vi har kigget og snakket, må den evt. med hjem til børnehaven.

At opleve liv og død i naturen og få mulighed for at forholde sig til det i sit eget tempo giver mulighed for erkendelser og refleksioner, der danner baggrund for almen dannelse og en begyndende forståelse af naturens under og sammenhæng.

Ophold i naturen er også godt for at lære om tyngdekraft, centrifugalkraft, antal og mængder. Som pædagoger er vi opmærksomme på, når børnene undrer sig, og så må vi undre os med dem og dele den viden, vi selv har, så langt deres interesse kan følge med. Når der er ting, vi ikke ved, tager vi spørgsmålet med tilbage til børnehaven og undersøger det sammen med børnene.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab i Holmens Sogns Udflytterbørnehave

Når vi holder morgensamling, har vi udviklet en kultur for at dele fortællinger fra livet udenfor børnehaven med hinanden. Det kan være i form af at vise noget og fortælle om det, fortælle om en oplevelse eller synge en sang, man kender hjemmefra. Det er en måde at opleve og lære om, at vi lever på forskellige måder i forskellige familier. Vi læser og fortæller også historier, der handler om andre tider og andre kulturer.

Børnene klæder sig ud og leger sig til forståelse af, at livet kan være på andre måder. Nogle gange laver de små teaterstykker, som de inviterer børn og voksne i huset til at se. Andre gange laver de små teaterstykker i vokseninitierede aktiviteter. Det at arbejde med, hvordan man kan bevæge sig og tale, for at spille en anden, er en kropslig måde at forstå andres forhold på.

Vi har ugentlige værkstedsaktiviteter, hvor vi arbejder med maling, ler, papmache og andre materialer. Vi har mulighed for at lade børnene arbejde med ler helt frem til et glaseret produkt, da vi har en ler-ovn i køleren. Derudover har vi et værksted i skurvognen, hvor man kan kreere frit ud af ellers ”værdiløse” materialer som skrald og fundne objekter. Det er et aktivitetsrum, hvor vi ofte oplever megen samtale om de ideer, de har, og som de hjælper hinanden med at udvikle. Papir i forskellige kvaliteter, farver, tusch, maling, sakse, lim og vandfarve er altid tilgængeligt for børnene.

Vi har stærke traditioner omkring kulturelle højtider som jul og fastelavn.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi arbejder med vores pædagogiske praksis og læreplansmålene i flere forskellige sammenhænge. På vores daglige pædagogiske møde koordinerer og reflekterer vi over det praksisnære arbejde ud fra de pædagogiske mål.

Vi afholder 10 personalemøder og 2 pædagogiske dage om året. På personalemøderne og de pædagogiske dage evaluerer vi vores temaer. Vi bruger praksisfortællinger om vanskelige situationer og om gode oplevelser. Vi bruger SMTTE-model og observationer.

Praksisfortællinger er en metode, hvor en pædagog har til opgave at observere en bestemt situation. Det kan f.eks. være en morgensamling. Derefter reflekterer vi sammen i personalegruppen over, hvad der kunne ændres i situationen fremover til gavn for børnene.

SMTTE er et værktøj, som vi bruger i beskrivelsen af enkelte børn men også i beskrivelse af interaktion mellem børn og alle projekter. Her beskriver vi: S (sammenhæng), M (mål), T (tiltag), T (tegn) og E (evaluering). Modellen hjælper os godt med at få overblik over, hvad vi ønsker at ændre/gøre mere af, hvordan vi griber det an og ikke mindst, hvordan vi i vores evaluering kan se, om vi er lykkedes helt med ændringen, eller om vi skal justere yderligere.

På personalemøder tager vi altid udgangspunkt i læreplansemnerne, når vi planlægger vores pædagogiske arbejde.

På de pædagogiske dage arbejder vi fokuseret med udgangspunkt i et eller flere af emnerne fra den pædagogiske læreplan og vores pædagogiske praksis. Her har vi bl.a. haft fokus på individuel evaluering i forhold til den enkel medarbejders arbejde med læreplanen. Dette har gjort det muligt at få klarlagt, på hvilke områder personalet oplever udfordringer og har succesoplevelser. Det har sat gang i nogle gode refleksioner hos medarbejderne om, hvordan de kan bruge læreplanen i dagligdagen.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Leder og en medarbejder evaluerer årligt, hvordan det går med at arbejde med temaerne fra den pædagogiske læreplan i børnehaven. Herudfra planlægges hvilke temaer, der skal arbejdes videre med det kommende år. På de pædagogiske dage bliver der også skabt rum til at evaluere arbejdet med den pædagogiske læreplan.